

Kmet, delavec
in obrtnik
naj bodo naro-
du vodnik!

Izhaja vsako tredo.
Naročnina:
za celo leto Din 30.—
za pol leta " 15.—
za inozemstvo
za celo leto Din 50.—
Inserati po tarifu. — Pis-
menim vprašanjem naj
se priloži znamko za od-
govor. — Ne frankirana
pisma se ne sprejemajo.

Kmetijski list

Vsakdo vživa
vse sadove
svojega dela in
marljivosti!

Rokopisi se ne vra-
čajo. — Plača in toži
se v Ljubljani. — Ured-
ništvo in uprava je v
Ljubljani v Kolodvorski
ulici št. 7. — Telefon
štef. št. 2508. — Račun
pri poštni hranilnici
št. 14.194.

Delo kraljevske vlade.

Tekom prošlega tedna je kraljevska vlada izdala še nekaj novih zakonov, ki se pa tičejo le ureditve vrhovne državne uprave in ne posegajo naravnost v praktično življenje posameznikov. Tako je vlada izdala zakon o glavni kontroli, o državnem svetu, zakon o sodnikih itd. Preko pravoslavnih božičnih praznikov pa je delo vlade za trole in se nadaljuje po praznikih.

Kakor poročajo domači dnevnik, bo ena glavnih nalog kraljevske vlade reforma državne uprave. V prvem desetletju obstoja naše države državna uprava ni bila na višku svoje naloge. Kot glavni vzrok slabe dosedanje državne uprave navajajo, da so na državno upravo preveč vplivali strankarji. Kot drugi vzrok pa navajajo nesposobne uradnike, ki niso prišli na svoje odgovorne položaje zaradi svojega znanja in strokovnih sposobnosti, ampak samo kot vneti strankarji. Sedaj beremo, da bo kraljevska vlada nesposobne uradnike odstranila iz državne uprave in da bodo prišli na odgovorna mesta samo sposobni in pošteni ljudje, brez ozira na kakšno strankarsko pripadnost.

Dalje beremo, da si bo kraljevska vlada prizadevala državno upravo poenostaviti in s tem tudi poceniti. Pravijo, da bo veliko število uradnikov, zlasti nesposobnih, odpuščenih iz službe, zato pa bodo dobri in pošteni uradniki boljše plačani.

Število ministrov in ministrstev obetajo znižati. Dalje pravijo, da bo kraljevska vlada z vso strošitjo zakona nastopala proti vsakemu poskusu korupcije v upravi in da bo zabranila vsako posredovanje po uradih bodisi od katerekoli strani.

V poročilih iz Beograda smo dalje brali, da bo državi proračun znižan in sicer približno za poldrugo milijardo. V drugih listih smo brali, da bo znižan državni proračun celo za 40 odstotkov. Gotovega pa o znižanju državnega proračuna še ne vemo nič, ker uradno o tem še ni nikjer nič povedanega.

Mnogo ugibajo tudi o novi upravni razdelitvi države. Eni domnevajo, da utegne biti država razdeljena na 14 upravnih edinic, kar bi pomenilo, da bi bilo od dosedanjih 33 »oblasti« (dežel, okrožij) več kot polovico ukinjenih (v Sloveniji mariborska oblast), drugi pa gredo še dalje ter trdijo, da bomo dobili le kakih 6 velikih »oblasti« (dežel). Torej pa smo že rekli, so to samo domneve in ugibanja, kajti predno bodo taka vprašanja rešena, bo preteklo še mnogo časa, ker tako važnih in dalekosežnih izprememb ni mogoče izvršiti preko noči.

Najbolj pa zanima ljudi vprašanje, ali bo sedanje stanje trajno ali pa se bo po preteku gotove dobe zopet izpremenilo. Iz besedila samega v'adarjevega proglasa na narod bi se dalo sklepati, da je sedanje stanje zamišljeno le kot nekaj prehod in zopet novo stanje, da bo torej le začasno. Na začasnost sedanjega stanja se da sklepati tudi iz izjave predsednika kraljevske vlade generala Petra Živkovića, ki je rekel dopisniku nekoga angleškega lista: »Čim bo končana naloga nje-

gove vlade, se bo zopet vrnil parlamentarni režim«. Ker pa nihče ne more vedeti, kdaj bo končana naloga nove vlade, je težko prerokovati, kdaj in kako bi se kaj izpremenilo.

Zelo obširno razpravljajo nekateri časopisi tudi o možnosti nadaljnega obstoja dosedanjih političnih strank in organizacij. Novi zakon o zaščiti države zabranjuje namreč vse plemenske in verske stranke in organizacije. Nekateri zastopajo celo mnenje, da so po novem sploh vse dosedanje politične stranke nemogoče. Beremo pa tudi, da bo kraljevska vlada o tem vprašanju izdala še posebna navodila, kako naj se zakon tolmači. Doslej je gotovo le to, da je po novem zakonu izrečno razpuščena »Srbska stranka« v Beogradu oziroma v Srbiji in pa muslimanska stranka v Bosni.

Za Slovenijo je zaenkrat najvažnejše vprašanje to, kako bodo poslovale zanaprej »oblasti« in občine. Tu gre za važna gospodarska vprašanja (dobave za bolnice, pesek za ceste, za občinske in oblastne zgradbe itd.), ki posegajo globoko v naše gospodarsko življenje. V tem oziru bi bilo želeli, da se to vprašanje reši čimprej. Ni namreč toliko važno le to, kdo bo župan ali komisar, ampak važno je to, kako bodo te javne ustanove posovale, da bi se vedeli ljudje ravnati. Zaenkrat pa o vsem tem še nimamo novih naredb in je treba počakati, da izidejo, kar gotovo ne bo dolgo trajalo.

Upravna razdelitev države.

Neki strokovnjaki mislijo, da bi mogli imeti tele nove oblasti: 1. beograjsko oblast s sedežem v Beogradu, ki bi ji pripadali beograjsko in smederevsko okrožje, Banat in Bačka ter sreza Zemun in Stara Pazova. 2. sremska oblast s sedežem v Sremski Mitrovici, ki bi ji pripadali valjevska okrožje, del Podrinja ter današnja sremska oblast brez Zemuna in Stare Pazove; 3. sarajevska oblast s sedežem v Sarajevu, v katero bi spadali užiška oblast, Sandžak, del Podrinja in pa sedanja sarajevska oblast. 4. dubrovniška oblast s sedežem v Dubrovniku, v katero bi spadale današnje dubrovniška, zetska in mostarska oblast ter del Metohije in del današnje splitske oblasti. 5. zagrebška oblast s sedežem v Zagrebu; ta oblast bi obsegala zapadni del Hrvatske in severno Dalmacijo. 6. ljubljanska oblast s sedežem v Ljubljani bi obsegala vso Slovenijo, del hrvatskega Primorja in del bivše varaždinske županije; 7. moravska oblast s sedežem v Požarevcu s sedanjo požarevaško in moravsko oblastjo; 8. niška oblast s sedežem v Nišu, v katero bi spadala timoška oblast ter večji del kruševačke in vranjske oblasti; 9. šumadijska oblast s sedežem v Kragujevcu v današnjem sestavu z nekaterimi srezni kruševačke, moravske in rudniške oblasti. 10. skopljska oblast s sedežem v Skoplju in z deli vranjskega, skopljskega in topliškega okrožja ter bregalniško oblastjo. 11. kosovska oblast s sedežem v Prištini; k njej bi spadala sedanja ra-

ška oblast in del sedanje kosovske oblasti. 12. bitoljska oblast s sedežem v Bitolju v današnjem sestavu.

Važne izjave.

Predsednik vlade general Peter Živković je sprejel te dni zastopnike inozemskega tiska in jim podal naslednjo izjavo o delu svoje vlade:

»Dolžnosti kraljevske vlade, ki mi ji je čast predsedovati, so jasno določene v nagovoru Nj. Vel. kralja na gg. ministre. Kraljevska vlada si je stavila za glavni cilj, da uvede popoln red in popolno disciplino v državno upravo, da izvrši v čim krajšem času popolno izenačenje zakonodaje po vsej državi in tako zagotovi vse pogoje za popolno pravno sigurnost.

V posebnem delovnem programu, ki ga bo kraljevska vlada predložila kralju v odobritev, bo obrazložena podlaga za prost razvoj vseh duševnih, kulturnih in gospodarskih moči našega naroda. V tem oziru je ena glavnih skrbí kraljevske vlade, da se s čim večjim štedenjem in racionalno upravo čim prej uredi in ojači državne finance in z nezogibnimi ukrepi rešijo splošne težkoče naroda v gospodarskem in socialnem oziru.

Ni dvoma, kar se tudi iz proklamacije Nj. Vel. kralja jasno vidi, da je naša naloga omejena časovno, ker bo kraljevska vlada, čim izvrši ta svoj osnovni program, pristopila k proučevanju in izvedbi ukrepov za vstop v zdravo, demokratsko, duhovno urejeno in resnično konstitucionalno življenje.

Želim, zlasti poudariti, da je delo kraljevske vlade pripravljalno in moram kategorično demantirati vse razširjene glasove o nekakih prikritih namenih sedanje politike vlade.

»Neue Fr. Presse« pa objavlja na uvodnem mestu razgovor svojega posebnega poročevalca s finančnim ministrom dr. Švrljugo. Na vprašanje, kaj misli o bodočih odnosjih med Hrvati in Srbi, je dr. Švrljuga odklonil odgovor z besedami:

»V kraljevsko vlado sem stopil kot strokovnjak; jaz sem dober Hrvat, toda s političnimi vprašanji se nisem nikoli pečal. Več kakor je rečeno v kraljevem manifestu, ni mogoče zaenkrat o tej stvari reči. Manifest jasno naglašja voljo vlade, da bo rešila hrvatsko-srbsko vprašanje na docela pravičen način.

Nato je minister nadaljeval: »Kot minister financ moram v gospodarskih vprašanjih varovati v prvi vrsti državne in fiskalne interese. V drugo gre moje delovanje za tem, da se omogoči dvig gospodarstva, da se povišajo dohodki in s tem dosežejo večji zneski za investicije in melioracije. Podrobnosti bi bile zaenkrat še prezgodnje. Pred nami leži neomejeno delovno polje. Na področju upravne reforme je naša najnujnejša naloga poenostaviti administracijo. Trpimo radi prevelikega števila uradnikov in upokojevcev. Zlasti upokojitve iz političnih razlogov so državni proračun obremenile za več sto milijonov dinarjev. — Proračun bo sestavljen na realni podlagi. Neproduktivni izdatki bodo reducirani

do skrajnosti. Investicije bodo iz tekočega budžeta izključene. Budžet naj nudi sliko dejanskih dohodkov in potreb države za tekoče leto. Leteči dolgovi so zelo škodovali kreditu jugoslovanske države. Sedaj bodo definitivno likvidirani s takozvanim švedskim posojilom v iznosu 22 in pol milijona dolarjev.

Dr. Švrljuga je nadalje naglašal, da so finančni in politični krogi v inozemstvu, zlasti pa velika finančna središča v Newyorku, Londonu in Parizu sprejela novo stanje v Jugoslaviji s simpatijami. To je važno tudi za stabilnost dinarja. Nova vlada bo v tem pogledu postopala soglasno z Narodno banko in ne bo pripustila kakršnekoli spremembe dinarjevega kurza.

»Pogajanja za najetje stabilizacijskega in investicijskega posojila,« je nadaljeval dr. Švrljuga, »so se vodila v Londonu že pod prejšnjim režimom. Pričakovati je, da bo ugodno dojmovanje novega položaja vplivalo na nadaljevanje teh pogajanj. Finančni položaj Jugoslavije je danes po preureditvi absolutno boljši, kakor je bil pred enim mesecem. Utemeljeno je upanje, da bo pri tem ostalo tudi nadalje. Pod temi pogoji bomo skušali v doglednem času izvesti zakonito stabilizacijo dinarja, ki je stvarno že itak več let stabilen.«

Ukinjeni volilni zakoni.

»Službene Novine« objavljajo ukaze, s katerimi se ukinjajo sledeči dosedanji zakoni:

1. Dosedanji volilni red za Narodno skupščino,
2. zakon o volilnih imenikih,
3. zakon o volilnem redu za oblastne, okrajne in občinske samouprave.

Dotični ukazi se glase:

1. Ukinjata se zakon o volitvah narodnih poslancev v Narodno skupščino kraljevine SHS od 3. septembra 1920 z izpremembami in dopolnitvami od 27. junija 1922 in zakon o volilnih imenikih od 30. maja 1922.

2. Ukinjajo se vsi predpisi dosedanjih zakonov, uredb, pravilnikov in statutov, ki se nanašajo na volitve organov (skupščin, odborov, zastopstev) oblastnih, okrajnih in občinskih samouprav.

Novi komisarji za oblasti.

Za komisarja ljubljanske oblasti je imenovan dr. Marko Natlačen, dosedanji predsednik ljubljanskega oblastnega odbora, za komisarja mariborske oblasti pa je imenovan dosedanji predsednik mariborskega oblastnega odbora dr. Leskovar.

Izpopolnitev vlade.

Osrednjo vlado v Beogradu so izpopolnili z imenovanjem dveh novih ministrov. Za ministra za pošte je imenovan dosedanji beogradski župan dr. Kosta Kumanudi, za ministra za trgovino pa je imenovan zagrebški odvetnik dr. Velimir Mažuranić.

O nalogah nove vlade.

Belgrajski listi poročajo na podlagi službenih informacij sledeče obširno pojasnilo o ciljih in nalogah nove vlade:

Ako se ima v mislih proklamacija in kraljeva beseda ministrom, potem ni težko razvideti, kaj naj vse vlada dela. Cilj novega režima je v glavnem: 1. reforma administracije; 2. gospodarska obnova in ozdravljenje financ; 3. dosega polnega duhovnega edinstva Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Za dosega tega cilja se namerava uveljaviti cela vrsta zakonov in pričakuje se, da se bo v 3 do 4 mesecih izenačilo celokupno zakonodajstvo. Gre predvsem za: 1. kazenski zakon; 2. kazenskodosni postopek; 3. zakon o centralni upravi; 4. zakon o izpremembah v uradniškem zakonu; 5. zakon o korupciji.

Dočim se stalno naglašja, da so z ukinje-

nim ustave in Narodne skupščine izročeni pozabljenju vsi prejšnji politični grehi in da ne bo nobenega političnega obračunavanja, prevladuje mnenje, da naj dobi zakon proti korupciji povratno moč. Ali bo to stališče končno sprejeto, je v tem trenutku težko reči.

Povsem je razumljivo, ako prihaja po organskih zakonih, s katerim se ustanavlja in daje oblika in pravna podlaga novemu režimu, na vrsto uradniško vprašanje kot najvažnejša naloga. Pravilna rešitev te naloge je pogoj splošnega uspeha. Sedanji uradniški zakon bo doživel znatne in značilne izpremembe. Nesposobni, korumpirani, brezvestni, nekvalificirani in nepotrebni uradniki bodo odstranjeni iz službe in zadržali se bodo samo oni uradniki, ki so potrebni. Gospodarski položaj uradnikov bo zboljšán in zasiguran. Njihov obstoj in napredovanje v službi bo odvisno samo od njihovega vestnega dela. Po vladnih namerah se mora partizanstvo končno izkoreniniti iz uradniškega kadra in državne administracije.

Med ukrepi za saniranje financ in gospodarsko obnovo države zavzema vsekakor važno mesto tudi carinska politika. Resno se misli na revizijo carinske tarife in važno je poudariti, da se čuti nerazpoloženje proti različnim carinam, ki se dajejo industriji piva. Izvoz naših vin v vrednosti poldruge milijarde je pod takim carinskim režimom onemogočen. Poudarja se dalje nesmiselnost izvoznih carin na žito. Uporabili se bodo tudi strogi ukrepi za preprečenje tihotapstva in uvedle se bodo visoke carine na luksuzne predmete.

Posebna pozornost se bo posvetila poljedelski produkciji in živinoreji. Ne bo se delalo po načrtu samo za povečanje intenzivnosti poljedelske produkcije, temveč se bo z melioracijskimi deli povečala tudi površina

plodne zemlje za obdelovanje. Izvedla se bo tudi komercijalizacija državnih podjetij in posestev.

Končno bo odstranjeno z dnevnega reda vprašanje razdolžitve seljakov, za katero se je zavzemal Ljuba Davidović, ker po merodajnih mnenjih ne more biti v državi, kjer obstoji privatna lastnina, govora o razdolžitvi seljakov. Vlada pa namerava s svojo kreditno politiko pomagati seljaku. Misli se na posebno ustanovo, ki bo dajala kmetom dolgoročne hipotekarne kredite.

Obstoji mnenje, da bi se v vrsti administrativnih reform moral izvesti tudi nova administrativna razdelitev države. Ta razdelitev bi bila tako izvedena, da bi ostala v vsaki bodoči državni ureditvi, o kateri je bilo govora v kraljevi proklamaciji.

Vlada generala Pere Živkovića je dobila direktive in najširša pooblastila v kraljevi proklamaciji in v kraljevem nagovoru ministrom. Kralj je v svojem nagovoru poudarjal odgovornost ministrov napram njemu osebno, kakor tudi to, da ministre v njihovem delu ne smejo ovirati nobene težkoče, ki jih je imel dosedanji sistem uprave. Vlada je svobodna od vseh strankarskih ozirov in vplivov, ker ljudje v vladi niso eksponenti bivših političnih strank.

Člani oblastnega odbora razrešeni svojih funkcij. Dne 14. t. m. je obvestil novoimenovani komisar obl. odbora dr. Marko Natlačen vse člane oblastnega odbora o tem, da jih v zmislu dostavljenega mu dekreta razrešuje njihovih funkcij. Vse funkcije oblastne samouprave so se združile v osebi komisarja, ki ima vršiti tako posle oblastnega odbora, kakor posle oblastne skupščine.

Agrarna reforma na Danskem.

Franjo Pakaci je priobčil v »Jutarnjem listu« sledeči zelo zanimivi članek o agrarni reformi na Danskem.

Ker je ravno v Sloveniji to vprašanje eno izmed najbolj perečih in ker nad 20.000 družin agrarnih interesentov že 10 let čaka na pravično izvedbo agrarne reforme, prinašamo ta članek, da bodo videli, koliko se da s poštenim delom za revno kmetsko ljudstvo storiti tam, kjer na najvišjih mestih odločujejo kmetski interesi.

Ako je danes dansko narodno gospodarstvo — kmetijstvo — v glavnem tako, da prevladuje malo posestvo, mali gospodar (kmet), je to posledica karakterističnega danskega pokreta, ki je nazvan pokret malih gospodarjev — kmetov bajtarjev. Ta pokret se je pojavil pred približno 30 leti, katerega naloga je bila, da poveča število malih posestev, malih gospodarstev, malih kmetij. Načelo, da vsak, ki obdeluje zemljo, bodi njen gospodar, da je ne bo samo obdeloval in izkoriščal, ampak, da jo bo tudi neprestano izboljševal, je temelj pokretnih sil te organizacije. Uspeh pokreta malih gospodarjev se razvidi iz sledeče statistike (podatkov), ki kaže število posestev po velikosti:

Posestev od 0.55 do 10 ha je	109.535
Posestev od 10 do 15 ha je	25.494
Posestev od 15 do 30 ha je	43.364
Posestev od 30 do 60 ha je	22.552
Posestev od 60 do 120 ha je	4.039
Posestev od 120 do 240 ha je	916
Posestev preko 240 ha je	419

Če se hočemo spoznati z danskim pokretom, je potrebno, da se najprej spoznamo z zakonodajo, ki je napravljena radi tega po-

kreta, da se deo čim bolj pospeši tudi s strani države same.

Kmetsko zadrugarstvo in izobrazba.

Mala gospodarstva na Danskem so se razvijala posebno zadnje desetletje preteklega stoletja. Ker se je na podlagi kmetskega zadrugištva, ki se je takrat najbolj razvitalo, spremenil cel sistem gospodarstva je ta sprememba prav ugodno delovala na mala posestva. Zadrugištvo je vsekakor znatno popboljšalo njihovo stanje in napredek njihovih posestev pospešilo. Do tega časa je namreč mali posestnik le težko in slabo prodal pridelke svoje kmetije radi male količine in drugih neprilik, je pa sedaj kot zadrugar prodal vse po polni vrednosti. Kot zadrugar mlekarne je dobro prodal mleko, vsekakor bolje kakor oni, ki ni zadrugar, zato je redil tudi več krav. Iz mlekarne je dobival posneto mleko, katero je uporabil za rejo prašičev, s čimur je zopet precej zaslužil. Ker je tako povečal število živine, so tudi njegove njive bolj rodile, ker jih je bolj gnojil. Mala posestva je vsled tega dobivalo za splošno gospodarstvo vedno večji pomen, zato se je tudi pospeševalo in podpiralo.

Že leta 1880 sta bili osnovani dve kreditni zadrugi specijelno (posebno) za male posestnike, država je pa s svoje strani redno nagradila najbolj obdelana mala posestva, dajala podpore za poučna potovanja, skrbela za potovalne učitelje, razne tečaje, večerne kmetijske šole in podučevala male kmete v domači obrti, da so tudi od tega imeli za- služek.

Kmetijska zakonodaja.

Nekaj kasneje je bil določen tudi z zakonom način in pot, kako priti do čimvečjega števila malih posestev z razkosanjem in razdelitvijo večposestev. Prvi zakon v tem pogledu je bil sprejet l. 1899. Njegov cilj je bil dvojen: prvi da poboljša stanje kmetijskih delavcev s tem da jim omogoči pridobitev zemlje in drugič, da prepreči pomanjkanje kmetijskih delavcev na velikih posestvih. Posamezne parcele ki so se prodajale kmetijskim delavcem namreč niso po tem zakonu smele biti tolikšne da njihov lastnik ne bi iskal zaslужba še drugje za prehrano svoje familije. Ta zakon je bil zelo pogosto spremenjen in razširjen in je končno spremenjen v zakon za osrednje malih posestev. Sprejeti zakon sedaj jasno pravi, da je njegova naloga snovanje malih samostojnih kmetij, katerih lastniki ne bodo prisiljeni iskati še zaslужek z delom na večposestvih, ampak bodo v stanju z lastnim gospodarstvom prehranjevati sebe in svojo družino. S tem zakonom je država dala 10 milijonov danskih kron (150 milijonov dinarjev) v svrhu 5 letnega posojila kmetijskim delavcem za nakup lastnih malih posestev. Vrednost takega posestva takrat ni smela presegati 4000 danskih kron. Oni, ki je prosil za tako posojilo, je moral imeti sam vsaj eno desetino kupne vrednosti, država pa mu je posodila 9 desetin. To posojilo je moral obrestovati po 3%. Posestva ni mogel zadolžiti drugje tako dolgo dokler državi ni vrnil vsaj polovico dolga. Ta zakon je spremenjen l. 1904. Ponovno se je določilo 15 milijonov kron (225 mil. dinarjev) za pet let. To pot pa so se lahko tega posojila poslužili tudi oni, ki niso kmetijski delavci. Vrednost posestva se je povečala na 5000 kron. Z novim zakonom l. 1909 se je zopet dovolilo 20 milijonov kron kot posojilo. Posojilo so lahko dobile poleg prejšnjih tudi neomožene ženske. Vrednost zemlje, za katero se je iskalo posojilo, ni smela presegati 6500 kron. Novost tega zakona je bila, da dobe lahko posojilo tudi oni, ki so ga dobili l. 1904 in 1909, če hočejo s tem posojilom zboljšati svoje posestvo. Končno je v tem zakonu tudi ukinjena prepoved da se ne smejo taka posestva zadolžiti tudi drugje.

Dva zakona (l. 1921 in 1922) spreminjata prejšnje zakone v toliko, da se sme državno posojilo, ki je določeno na 12 milijonov kron, letno uporabiti ne samo za ustanavljanje malih posestev, ampak tudi za direktno pomoč pri zidavi stanovanj in gospodarskih posloplj in ostalih gospodarskih investicij.

10.825 novih malih kmetij.

Na posestvih, ustanovljenih po zakonu iz l. 1899, 1904, 1909., 1914. itd., so se obvezali posestniki, da jih bodo obdelovali po znanstvenih principih (načelih) kmetijskega gospodarstva in da so v stanju vsak čas dokazati da imajo vse potrebne zgradbe, orodje, številno živino itd., kar je potrebno za pravilno obdelovanje takega posestva. Posebni pravilniki doočajo, kedaj in komu se sme tako posestvo prodati, parcelirati, ali združiti. S temi odredbami se je zagotovilo pravilno obdelovanje takih posestev. Od leta 1900 pa do leta 1923 je bilo ustanovljenih na Danskem po gorenjih načelih 10.825 malih posestev. V to svrhu je država vložila 76 mil. kron (1140 mil. dinarjev) ter povrh tega še dala za poboljšanje zemljišča 125 mil. kron.

Ko je bil tako prvi del tega velikega dela končan, je bil izglasovan leta 1924 zakon, s katerim se dosedanje zakone precej spremenili. Zakonodavstvo temelji na principu (načelu) da naseljenik (kmet) s pomočjo državnega posojila sam kupuje zemljišče in tako postane neodvisen gospodar. Razume se, da oni, ki zemljo prodaja, skuša za njo doseči najvišjo ceno. Zaradi velike množine kupcev se cena zemlji stalno veča. Vsled tega je ce-

na večkrat večja, kakor pa more posestvo donášati. Če torej naseljenik (kmet) kupi zemljo v času, ko je cena zelo visoka, pa pozneje nastopijo slabi časi, je to v dostih slučajih pogubno za kupca. Nasprotno zopet lahko kupec prav dobro zadene z nakupom, če kupi zemljo v slabih časih. Drugače povedano, kupec vedno riskira pri nakupu, kar malega posestnika lahko popolnoma uniči. Da bi se to preprečilo, skušajo na Danskem z zakonom vsaj nekoliko to regulirati (uravnati) in varovati malega posestnika pred ogromnim rizikom.

Zakon o agrarni reformi.

Z zakonom se določuje, da se postopoma razdeli na mala posestva večina cerkvenih posestev in posestva plemičev (fideikomisi). Lastnik takega posestva lahko prevzame to posestvo sam v svobodono imovino, če plača državi določeno vsoto v denarju za gotov del posestva, eno tretjino pa prepusti državi za v zakonu točno določeno ceno za razdelitev. Denar, ki tako pride v državno kaso, se mora uporabiti za nakup zemljišča v svrhu parcelacije, ali za posojila, ali za podpore malim posestnikom. Tako pride za razdelitev 20.000 ha cerkvene zemlje in isto toliko plemiške. Vse to se bo uporabilo za snovanje malih kmetij. Po odredbah teh zakonov je bilo ustanovljeno od l. 1920 do l. 1923 1837 gospodarstev od teh 632 iz cerkvenega zemljišča in 1205 iz zemljišč plemičev. Za dopolnitev že osnovanih malih posestev je porabljenih 1030 parcel. Povprečna velikost posestev znaša 7 hektarov. Za zidanje zgradb je dovoljenih v tem času 245 mil. kron (367,5 mil. dinarjev).

Kakor je iz vsega razvidno, se danska zakonodaja ne ozira samo na čisto gospodarske razloge ampak v isti meri tudi na socialne in etične. Kajti tudi mali, revni ljudje, kmetijski delavci morajo priti do lastnega zemljišča in lastnega doma. Ker ti sami tega ne morejo doseči, jim mora država pomagati. Tako je mogoče vsakomur, če tudi nima premoženja postati od najemnika posestnik. Na Danskem se je v tem pogledu izredno veliko napravilo. Pri številkah, ki so gori navedene, je potrebno vedeti, da je Danska mala država s 3 in pol milijonov prebivalcev in s 43.000 km² površine. Kdaj se bo začelo pri nas z delom na tem polju?

DOPISI.

Prečna pri Novem mestu. — V občini Prečni nameravamo postaviti spomenik v vojni padlim vojakom. V to svrhu pobiramo prostovoljne prispevke. Naproša se občinstvo in sosedne farane, naj tudi oni prispevajo k postavitvi spomenika. Blage ljudi prosimo darov, vsi naj se odzovejo: očetje, matere, žene, bratje, sestre, prijatelji in sorodniki. Ne pozabimo naših padlih mučnikov. Tudi dekleta in fantje ne pozabite na mile darove. Kdor prej dá, dvakrat dá. — Odbornik.

Dol pri Ljubljani. Dovolite dragi čitatelji »Kmečkemu listu«, da se takoj po Novem letu malo oglasimo. Imeli smo pri nas v občini trd režim, kar je bolj častnega, ni nobenega mesta za manjšino, samo kjer je delo in to občinska pota in mostove, te nam še zaupajo. Potrebe imamo še velike, nimamo še elektrike, katero že več let gradimo (seveda na papirju in po gostilnah). Tudi to se je manjšini do zadnjega prikrivalo. Vendar se včasih brez dovoljenja večine malo razkorajžimo ter se obrnemo na kakšno oblast in se le nekaj doseže. Sedaj imamo redno avtobus-vožnjo tudi Bistrica lepo teče v Savo, ne pa, kakor je »Domoljub« poročal, da bo tekla proti Kamniku, in tudi vera ni zeto v nevarnosti. Pred dvema leti smo ustanovili Sadjarsko in vrtnarsko podružnico. Povabili smo vse brez razlike strankarske pripadnosti z namenom, da se strankarske strasti ublaže. Izvoljen je bil mešan

Dnih

s počitkom vred je trajalo stvarjenje sveta, torej pomeni število 7 popolnost.

To je dokazano s 7 prednostmi, katere ima

Schicht
Terpentin-
Milo s svežino in čistostjo

odbor in za tajnika g. nadučitelj. Zborovanja in predavanja smo imeli v osnovni šoli, kamor to tudi spada, namreč k prosveti. Sklenili smo, da v to svrhu priredimo dve igri, eno v prostorih katoliškega izobraževalnega društva, drugo pa v prostorih društva kmečkih fantov in deklet. G. nadučitelj kot tačasni tajnik se je ponudil, da bo obe igri sam vodil. Ker mu pa med tem časom ni občinski odbor nekaj odobril, je pustil sredi dela vse in odstopil od tajništva. Podružnica si je izvolila novega tajnika in delo je šlo lepo naprej. Toda krajni šolski odbor nam je prepovedal vsako zborovanje v prostorih šole. Podružnica se je pritožila na pristojno oblast in dobila dovoljenje s pripombo, da ta stroka spada k prosveti, torej šoli. Treba je bilo še pritrdila od krajnega šolskega odbora. Šolski odbor, ki je tudi član Sadjarske podružnice, nam zborovanja v šoli zopet ni dovolil. Podružnica je morala potem v privatnem stanovanju zborovati. Prosili smo večkrat za predavanja, a jih nismo dosegli. Pred Božičem je sklicala podružnica svoj redni občni zbor. Občni zbor se je vršil v najlepšem redu. Prisostvoval je tudi g. nadučitelj in prečital zelo obsežno izjavo, ki je vsebovala deloma napade na podružnico in trditev, češ, da je SKS zato ustanovila Sadjarsko podružnico, da bi si s tem politični kapital kovala. Vse izgleda, da se še dandanes kmeta ne smatra za enakopravnega člana družbe in da se ga hoče zapostavljati. Čudimo se pa, da je član Fr. Kuhar pri občnem zboru prav pridno sekundiral g. nadučitelju, kateri je od kmečkih mož slišal dovolj pametnih nauk.

Gajšovec. Pred par meseci se je razširila po vasi novica, da se ustanovi prostovoljno gasilno društvo, za kar se je tudi dne 5. novembra 1928 sklical ustanovni zbor, na katerem se je izvolil pripravljalni odbor. Dne 23. decembra 1928 je imelo društvo ustanovni občni zbor, na katerem je bil izvoljen sledeči odbor: Za načelnika Lupša Alojz, za podnačelnika Kosi Jožef, za tajnika Kosi Alojz, za blagajnika Žobota Franc, za nadzornika oprave Špindler Janez, za odbornika Štukec Anton, za namestnika odbornikov Dolamič Franc in Peršak Franc. V ožji odbor: Vrbnjak Franc, Ostre Ludvik, Šegula Lovro, Dolamič Karl, Sodec Ferdo in Šumen Joško. Dne 6. januarja 1929 je imel odbor prvo sejo, na kateri si je začrtal smernice delovanja društva in delovni program za tekoče leto. Bog daj temu prepotrebemu društvu uspeh!

Buče. Tudi pri nas se je začela gonja proti hrvaškim časopisom. S prižnice se jih imenuje brezverske in židovske. No, pa tudi naše slovensko neklerikalno mora iz fare ven, zato porabijo g. župnik Turk mnogo potov po svoji fari, da bi se iznebili vsaj tistih Kmetijskih listov, kateri tako po pravici pišejo in odpirajo ljudem oči. Mnogo društev so že ustanovili, vendar jim vsa vkljub župnikovi pridnosti hirajo. Pripovedujejo se zanimivosti, da baje, marsikatera kokoš od doma odfrči, doma so pa lisice krive, ker si gospodinje ne upajo povedati, kako in kaj. Za Božič so šli tudi na Hrvaško k Sv. Katarini dva dni spovedavati. Tudi onstran Sotle bi radi menda svojo klerikalno politiko uveljavili. V tem oziru jim ne bo uspelo, ker so tam bolj složni in zavedni.

Kozje. Gotovo se še vsak spominja občinskih volitev lanskega leta. Obedve gospodski stranki ste z vso silo, na vse mogoče načine hoteli pridobiti večino, kar jima je tudi uspelo. Uspelo je njim, ni pa uspelo davkoplačevalcem. Davkoplačevalci so bili bridko razočarani. Proračun za leto 1929 že ima spet tisto nesrečno postavko na zadnjem mestu, da se ponovno prispeva 3000 Din izključno za popravo prostorov, kjer je nastanjena sodnija. Država ima nastanjene sodnijske urade v poslopju graščine Kobi. Kobi pravi, da država premalo plača najemnine, zato mu je občina priskočila na pomoč z letnimi prispevki po 3000 dinarjev. Za ta predlog so glasovali gospodje: Guček, Maček, Pleterski, Dobravc, Podlinšek, Bogovič in dr. Kloar. Davkoplačevalci naj sami presojo delo v vseh gospodarskih in političnih inštitucijah.

Sv. Jurij ob Ščavnici. V nedeljo, dne 20. januarja se vrši ob 8. uri v prostorih tukajšnje posojilnice občni zbor Čebelarske podružnice pri Sv. Jurju ob Ščavnici. — Člani, pridite polnoštevilno!

Ptujska gora. Hribi in doline so pod snegom. Belo je vse kamor pogledaš. Ostra zima je torej nastopila in ljudje se stiskajo v hiši ter sedijo okoli peči, oziroma kje na toplem. Šveda jim postane dolgočasno, zato pa ravno prav, da smo že prejšnji teden dobili na ogled »Kmetijski liste«, takoj si ga moramo naročiti, kateri pa ne bi zmoget sam, pa si ga bova dva skupaj. Teh trideset dinarjev na leto je pa res vreden. Namesto »Slov. Gospodarja« ga bomo imeli, ker je v resnici tudi več vreden in še pevrh cenejši ter se iz nega lahko mnogo naučiš skoz leto. Kdor pa še ima več prostega časa za čitati, pa naj pristopi k »Izobraževalnemu društvu«, tam dobi mnogo dobrih knjig za čitati: povesti, romane, gospodarske knjige in druge; jih tudi lahko izbereš, kajti knjižnica jih ima več sto. Samo želeti je, da bi društvo imelo naročene razne časopise, prirejalo kake igre, veselice itd. Upajmo pa, da se bo to tudi izpolnilo. Ne smemo pozabiti: kdor mnogo čita, mnogo zna in več velja. Zato pa vsi sedanjí zimski čas dobro uporabimo za čitanje!

Kdor hoče imeti dobro pitane prašiče,

mora uporabljati „Težakovo olje za živino“.

Naroča se:

M. TEZAK, Zagreb, Gunduličeva 13

Naročniki,

ki še niste poravnali naročnine, storite to čim preje, da se vam list ne bo ustavil!

Kmetijska družba za Slovenijo vladarju.

Občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo, dne 28. decembra 1928, je poslal Njegovemu Veličanstvu kralju Aleksandru udanostno brzojavko naslednje vsebine: »Današnji občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani kot zastopnice kmetijstva ljubljanske in mariborske oblasti izraža Njegovemu Veličanstvu kralju Aleksandru najglobokejšo udanost in zvestobo slovenskih kmetovalcev. — Kmetijska družba.« — G. predsednik je prejel na to pismo od dvorne pisarne: »Njegovo Veličanstvo kralj se srčno zahvaljuje za izjavo udanosti in zvestobe katero ste poslali prilikom občnega zbora Kmetijske družbe.«

Našim sotrudnikom v vednost!

Prejeli smo sledeče obvestilo: Po novem zakonu o tisku je izreči zabranjeno razun v sedaj določenih primerih tudi ako je v tiskanem delu podan zločin ali prestopok proti državi po kazenskem zakonu, — ako je v tiskanem delu zagrešeno dejanje, ki se kaznuje po zakonu o zaščiti javne varnosti in pravnega reda v državi, — ako vsebuje obrekovanje ali razžalitev državne oblasti.

Vsaaka kritika državnih oblasti in vsled tega tudi njihovih odredb, ki bi vsebinsko vsebovala žalitev, je torej nedopustna. Pri ocenjevanju besedila se ne bode ozirati na eventualna izvajanja, da je napad opravičen. To velja osobito tudi glede stanovskih listov (državnih uslužbencev, privatnih nameščenecv itd.), ki se bavijo z odredbami službenih oblasti.

Hkrati opozarjam na zadnji odstavek čl. 7 s. o. t., da se sme razširjanje začeti, čim se po pet izvodov novin, perijodičnih tiskovin, izročé temu uradu, odnosno v izvanuradnem času (od 19. do 9. ure) pri policijski direkciji za državno pravdnništvo. — Državno pravdnništvo v Ljubljani, dne 10. januarja 1929. — Prosimo svoje sotrudnike in dopisnike, da se po tej zapovedi ravnajo.

Koristno za vsako hišo

po znižanih cenah

kakor: **rekavice, nogavice, žepne robce, kravate, fino damsko, moške in otroške triko-perilo, dišeče milo, torbice, čipke, potrebščine za šivilje, krojače, tapetnike, čevljarje in sedlarje nudi**

JOSIP PETELINC, Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika na vodo.

Vsej slovenski javnosti v svobodni domovini!

Naši zatirani bratje pod fašistično Italijo krvave iz nešteti ran. Dan za dnem zapušča jo politični in gospodarski bedneži nesrečno grudo in se zatekajo k nam po pomoč in podporo. In tu začinja za nje nov križev pot. Slovenska javnost ne pozna niti v najširših obrih te strašne tragike, ki jo preživljajo na naših tleh vedno nove trume teh bednih brezdomovincev. Brez sredstev, strehe in dela so. Sila je prikopela do vrhunca, pomoč je nujna. To žalostno spoznanje je izsililo ustanovitev »Meddruštvenega odbora za pomoč primorskim emigrantom«, ki zbira pomoč in išče delo kakršnokoli za te nesrečne žrtve.

NOVICE.

Enakopravnost pri oblastnem odberu. Iz St. Jerneja nam poročajo, da je govoril na shodu na Tri kralje bivši oblastni odbornik dr. Milavec. Kakor poročajo, je med drugim rekel baje tudi tole: »Župani SLS dobe vso podporo in zaslombo, za druge, ki pridejo posredovati, pa se nikdo od uradnikov ne zmeni in ostane tak liberalen župan, osramočen in osamljen.« Mi se bomo še točno informirali, če je dr. Milavec res rabil te besede. Če se bo dognalo, da je tako, potem bomo poskrbeli da se bo vedelo poyasod, kako nestrankarsko in nepristransko se je gospodarilo v bivšem oblastnem odboru. V oblastni skupščini so vedno povdarjali kako strogo nepristransko poslujejo.

Občinski odbor v Borovnici je sklenil 13. januarja, da zaprosi v sporazumu z občino Preserje in gospodarskim odborom Rakitina za priklopitev k okrajnemu sodišču Ljubljana, ker je s 1. januarjem odšel tudi davčni urad z Vrhnike v Ljubljano.

Smrt vrlega moža in kmetskega pokretnika. Dne 4. t. m. je umrl Jurij Gorišek, posestnik v Grizah. Rajnik je bil eden izmed onih, ki so bili pri zibelki kmetskega gibanja in ki so ostali trdni in neomahljivi tudi takrat, ko je padal ogenj terorja in podkupovanja na nas. Vedno je trdno zaupal v zmago pravične naše kmetske stvari v boju za staro pravdo. Ohranimo mu časten spomin! Naj počiva v miru!

Vreme. Iz vseh krajev Evrope poročajo o veliki zimi. Na Češkem je padla temperatura na 24 stopinj pod ničlo, na Madžarskem 20 pod ničlo, tudi pri nas je pritisnil mraz na povprečno 15 pod ničlo. Iz Dalmacije pa poročajo, o krasnem toplem vremenu. V nedeljo so imeli v Splitu 25 stopinj nad ničlo, kot v najlepši pomladi. Na Dunaju je nastopil nagel preokret, v nekaj minutah je v soboto zima popustila od 15 pod ničlo na 4 pod ničlo, na Raksu pa od 15 pod ničlo na 15 nad ničlo. V Inomestu na Semeringu in na Štajerskem je še vedno mraz, v nekaterih krajih celo 30 pod ničlo. Po poročilih se pričakuje tudi pri nas topleišje vreme.

Prodaja kresilnega kamna in gobe prenečana. Upravni odbor monopolne uprave je odredil, da je od 1. januarja prepovedano prodajati kresilne kamne in gobe. Prodajajo jih lahko samo oni, ki imajo za to posebno dovoljenje monopolne uprave. Dovoljenja se bodo izdajala samo trafikantom. Vžigalnike iz boljših kovin smejo prodajati samo draguljarji. Vsi oni, ki se pečajo s prodajo vžigalnikov in kresilnih kamnov, morajo pristojnim finančnim kontrolam prijaviti količino vžigalnikov in kresilnih kamnov najkasneje do 4. marca.

Madžari so zaplenili dva naša aeroplana. Vsled poškodb na motorjih sta morala pristati na madžarskem ozemlju dva naša aeroplana. Madžarsko orožništvo je aeroplane zaplenilo, pilote pa zaprlo. Letali pripadate značni družbi, ki vzdržuje promet na progi Beograd-Budimpešta in Dunaj.

Koliko je v Sloveniji odvetnikov? Vseh odvetnikov je v Sloveniji 216. Od teh je v Ljubljani 75, v Mariboru 39, v Celju 18, v Ptujju 9, v Murski Soboti 9, v Novem mestu 7, v Kranju 5, v Brežicah, Konjicah in Slovenjgradcu po 4, v Dolenji Lendavi, Kamniku, Kočevju, Laškem, Litiji, Ljutomeru, Radovljici in Slovenski Bistrici po 3, v Gornji Radgoni, Sv. Lenartu v Slovenskih goricah, Krškem, Ormožu in Šmarju pri Ješah po 2, v Cerkljici, Črnomlju, Gornjem gradu, Kozjem, Metliki, Sevnici, Škofji Loki in Šoštanjju po 1. Po novem letu so bili vpisani v imenik odvetniške zbornice še trije novi odvetniki in sicer v Ljubljani 2 in v Celju eden. Tako imamo vseh odvetnikov 219, od teh v Ljubljani 77.

Tri smrtne nesreče. Preteklo soboto je povozil vlak med Ljubljano in Zalogom 85-letnega delavca kemične tovarne Ivana Lukeca. Prepeljali so ga v bolnico, kjer je kmalu umrl. — Na postaji v Logatcu je povozil vlak žel. uradnika Janka Smrkolja, ki je bil takoj mrtev. — V Marksovovi tovarni na Količevem pri Domžalah so preteklo nedeljo čistili ledu vodno kolo. Pri tem se je led prelomil, tovarniški poslovodja Seliškar je padel pod kolo, ki se je pričelo vrteti in je Seliškarja popolnoma strlo.

Beg iz lepoglavske kaznilnice. V noči na 9. januar je iz znane kaznilnice v Lepoglavu pobegnilo štirinajst kaznivcev, večinoma zelo težkih zločincev. Pobegli kaznivci bi morali odsedeti po 3 do 14 let težke ječe. Za begunce je izdana tiralica ter je razpisana nagrada po 100 Din za vsakega, ki izsledí vsaj enega teh zločincev.

Umor v št. Jurju pod Kumom pojasnjen. Kakor smo že poročali, so našli v Brebernem Benedikta Bregarja ustreljenega. Za božične praznike je ostal Bregar doma. Sosedje so ga videli, ko je nosil vodo popoldan pred svetim večerom. Na sveti večer je počil strel, ki so ga sosedje čuli in tudi Bregarjeva žena in njena hčerka. Minulo je 10 dni, a Bregarja ni bilo na izpregled. Sosedje so vdri v njegovo kočjo in našli pri vratih Bregarja ustreljenega. Bregar je poročil vdovo Verberškovo, ki je imela iz prvega zakona hčer in sina. Ker se niso razumeli, se je Bregar preselil v malo hišico tik hiše, kjer so stanovali žena in hči. Hči se je poročila pred 4 leti, mož pa jo je kmalu zapustil in šel na Francosko. Zandarmerija je začela iskati morilca. Ugotovljeno je bilo, da je Bregar ustreljen iz lovske puške. Zadet je bil zadaj pod tilnikom. Komisija je ugotovila, da je Bregar v usodnem trenutku sedel pri mizi in pisal. Ko ga je zadel strel, je še vstal in se zvrnil po tleh. Orožnike je najbolj zanimalo, kako da Bregarjeva žena in njena hči nista 10 dni nič pogledali, kaj dela Bregar, ko ga 10 dni ni na izpregled. Tudi niso šle žena in njena hči k pogrebu Bregarja. Aretirali so najprvo sina Bregarjeve žene Jakoba, ki je služil za hlapca pri Savšku. On pa je dokazal, kje se je usodnega dne in ure nahajal in je bil izpuščen. Sam je padel vedno težje na ženo in hčer, da so pri umoru udeležene, zato so ju aretirali in odvedli v zapore v Radeče. Obe sta odločno zanikali vsako krivdo in tudi, da jima o umoru ni nič znanega. V soboto pa sta odšla dva orožnika zopet v Breberno in poklicala Savškovega hlapca Jakoba, kateremu je bil ustreljeni Bregar očim, in ga pozvala, da pove čisto resnico o umoru. Jakob je prebledel, se tresel in končno izpovedal, da sta ga mati in sestra že dolgo nagovarjali, naj Bregarja ustrelí. Pred božičem je mati znova nagovarjala Jakoba k umoru. Preskrbel si je pri sorodnikih puško in na sveti večer okoli šeste ure se je splazil za hišico in skozi okno ustrelil Bregarja. Takoj po umoru je stopil v hišo k materi, ki ga je vprašala: »Ali si ga?« On je vprašanje potrđil, obe, mati in sestra, pa sta bili zelo veseli. Nato je urno stekel k Savškovim, legel na peč in zaspal. Zločin 18 let staremu fantu ni dal miru. Čez par dni je rekel materi, da gre k spovedi, ker ga vest peče. Mati ga je rotíla, da tega ne sme storiti in da mora o tem strogo molčati. Udal se je. A vest ga je skelela. Ko so mater in sestro aretirali, je bil ves obupan. Ni mogel več spati in ni imel nikjer miru, vedno je mislil, kaj se mu bo zgodilo in to bo nekaj strašnega. Ko je to orožnikom izpovedal, se je kar videlo, da mu je malo odleglo, ko je končal svoje strašno priznanje. Morilca sta orožnika uklenila in ga odgnala v Radeče. Sodili bodo pa poročniki mater, hčer in sina, gotovo pa najstrožje mater, vse pa tako, da bo pravici zadoščeno.

Najdeno truplo utopljenca. Pri Združenih papirnicah v Vevčah pri Ljubljani so potegnili iz Ljubljani truplo utopljenca Frančeta Kopača, ki je služil pri fužinski graščini. Kopačevo truplo je ležalo v vodi 14 dni. Domnevajo, da je storil samomor v duševni zmedenosti.

Strašen roparski umor pri Požarevcu. Pretekli teden so napadli maskirani roparji mlin industrijca Voje Prkića iz Velikega Sela pri Požarevcu. Najprvo so zvezali njegovega upravnika Vojo Milosavljevića in njegovo ženo. Ker se je pa Milosavljević protivil in branil, so ga napadači kratkomalo umorili, njegovo ženo pa trinčili do nezavesti. Potem so izvlekli železno blagajno na dvorišče, jo naložili na voz ter izginili v temo. Orožniki so bili o roparskem napadu obveščeni in so takoj uvedli preiskavo.

Kmetje mesto rablja. V Somboru bi se morala izvršiti smrtna kazen nad zločincem Markom Brankovim, ki je izvršil roparski umor nekega gostilničarja in njegove žene v okolici Sombora. Ker je bivši rabelj Mausner umrl, a nov rabelj še ni imenovan, je prišla predvčerajšnjim k državnemu pravdniku v Somboru deputacija kmetov ter mu izjavila, da bodo kmetje iz svoje srede izbrali človeka, ki bo izvršil smrtno kazen nad Brankovim, ker se boje, da bo zločincev pobegnil, preden pride rabelj, in poklal tudi njih. Prošnja je bila odklonjena. Pomirili pa so kmete, da se jim ni treba bati, češ da je Brankov varno zaprt in močno zastražen.

Živa baklja. V neki zagrebški tovarni za kemično čiščenje je bil zaposlen delavec Franjo Kamenski. Pretekli torek se mu je pri delu prevrnil aparat, napolnjen z bencinom. Bencin se je razlil po delavcu in istočasno tudi vnel. Na mah je bil delavec ves v ognju. Na obupne klice so prihiteli drugi delavci na pomoč in z velikim trudom se jim je posrečilo z mokrimi cunjami ogenj pogasiti. Nevarno opečenega delavca so odpeljali v bolnico.

Dr. Srečko Goljar

je otvoril **odvetniško pisarno v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 3.**

Tedenski koledar.

- 20. januarja, nedelja: Fabijan in Sebastijan.
- 21. januarja, ponedeljek: Neža.
- 22. januarja, torek: Vincenc.
- 23. januarja, sreda: Marijina poroka.
- 24. januarja, četrtek: Timotej.
- 25. januarja, petek: Pavel, spozn.
- 26. januarja, sobota: Polikarp.

Sejmi.

- 20. januarja: Dovje, Kočevje, Sv. Andraž pri Ptuj, Arnuš, Buče, Vrenška gorica, Belčinci.
- 21. januarja: Gradac, Višnja gora, Videm ob Savi, Teharje.
- 22. januarja: Novo mesto, Sodražica, Št. Ilj, Mozirje.
- 25. januarja: Radeče pri Zidanem mostu, Gomilnica, Artiše, Dol. Lendava, Slovenjgradec, Studenice, Koprivnica.

Valute.

Dati moramo za:

1 nemško marko	Din 13 54
1 švicarski frank	Din 10 94
1 avstrijski šiling	Din 8—
1 angleški funt	Din 276 02
1 ameriški dolar	Din 56 82
1 francoski frank	Din 2 22
1 češkoslovaško krono	Din 1 68
1 italijansko liro	Din 2 98

Z britvijo se je zastrupil. Na Štefanovo se je hotel obriti 61-letni žagar Janž Boštijan, stanujoč na Štalah v Gradcu pri Litiji. Ko je povlekel nekakraj britev po jermenu, je poizkusil nožovo ostrino na roki. Rezilo je pritisnil na levi mezinec in se je pri tem nekoliko urezal. Še na misel ni prišlo staremu Boštijanu, da bi utegnila biti majhna rana zanj smrtno nevarna. Zato se tudi ni nič brigal za prve bolečine. Še, ko mu je roka že močno zatekla, je povedal svojo nezgodo doma, toda možu ni bilo več mogoče pomagati. Že v nedeljo je vsled zastrupljenja krvi umrl.

Požar pri Sarajevu. V vasi Karopiči blizu Sarajeva je pretekli teden izbruhnil požar, ki se je radi močnega vetra razširil skoro po vseh hišah. Sedem hiš je do tal pogorelo in družine so v najhujši zimi ostale brez krova.

Samomor sodnika v službi. Pretekli teden, v sredo, se je ustrelil v Sarajevu sodni avskulant Branko Todorović. Ob 2. popoldne, ko so uradniki že vsi odšli, so ga našli mrtvega z glavo na pisalni mizi. Zapustil je pismo za mater, svojemu šefu in policiji. V teh pisnih pravi, da je živčno zelo bolan, ker se z ženo ni razumel.

Cigani pojedli erknjeno kravo. V Karlovcu so zaprli dva cigana Ivo Ugarkovića in Nikola Beverića, oba iz Draganića pri Karlovcu. Nekemu kmetu v Draganiću je poginila krava. Cigana sta se dogovorila z njim, da mu plačata za kožo 500 Din. Kmet jima je izročil kožo, ne da bi prejel od njiju denar. Cigana sta kožo na sejmu prodala, a za izkupiček priredila veliko gostijo, na kateri so med drugim pojedli tudi meso erknjene krave.

Volkovi v Dalmaciji. V občino Dubravo blizu Splita se je pretekli teden priklatila večja tolpa volkov, ki je poklala kmetom veliko število živine. Ker kmetje ne smejo imeti orožja, se niso mogli braniti in so le preplašeno gledali, kako volkovi mesarijo po njihovih stajah.

Obsodba urednika „Nar. Vala“. Urednik »Narodnega Vala« je bil obtožen od državnega pravdnika v Zagrebu v 29 slučajih po tiskovnem zakonu. Dne 10. t. m. je bila razglašena obsodba, po kateri je bil Krešimir Devčić obsojen na eno leto zapora in na 20 tisoč dinarjev globe radi devetih slučajev, a za ostalih 20 slučajev je bil oproščen.

Kadar ni pomoči. V Beogradu sta prenehala pretekli teden izhajati glavno glasilo radikalov »Samouprava« in glavno glasilo Davidovičevih demokratov »Odjek«.

Dva zanimiva nebesna pojava. V nobenemu časopisu nismo čitali o dveh nebesnih pojavih, katere nam je nudilo zgodnje jutro prvega dne letošnjega leta. Krivdo v tem neznanju nosi gotovo silvestrov večer, ki je mestjanom zaprl oči. — Prvi redki pojav je nudila luna v zgodnji uri in sicer je bil od pol 5. do 6. ure viden velikanski prav simetrično vprizorjen kolobar v veliki oddaljenosti okrog lune in so taki pojavi v taki ogromni dimenziji prav redki. — Točno ob 6. uri ta dan viden je bil prav zanimiv pojav na vsemirju. Od zapada proti vzhodu letel je velik meteor v takem obsegu kot polna luna z prav intenzivno svetlobo, ki je metal od sebe žareče utrinke in bil viden ne visoko — v zraku, ker se je dobro čulo vršanje šumenje kroženja. Sme se soditi, da je ta drobec kakega nekdanjega razpadlega nebesnega telesa prišel v tako bližino naše zemlje, da je gotovo nekje padel na zemljo. Čul sem stare ljudi, ki so nekda videli take pojave in so imeli vero, da so videli nebo odrti.

Revolucija v Afganistanu. — Prejnatemu in ubežnemu kralju Aman Ullahu se je posrečilo zbrati in organizirati večje število vojske, s katero je udaril na upornike in jih na več krajih potolkel. Voditelje upornih plemen je polovil in jih pustil takoj postreliti. Te dni se je vrnil v glavno mesto Kabul. Ustaši se še naprej bojujejo.

Aretiran poslanec radi veleizdaje. V Češkoslovaški so aretirali klerikalnega poslanca dr. Tuko, ki je bil obdolžen veleizdaje. Preiskava je ugotovila, da je Tuka pripravil oborožen upor proti Češkoslovaški državi. Orožje je dobival iz Madžarske. Ustanovil je tajne organizacije in dobil velike vsote denarja iz Budimpešte. Na Dunaju je imel posebno špijonažno pisarno, katero so češkoslovaške oblasti odkrile. Preiskava proti dr. Tuki se še nadalje vodi.

Strahovito širjenje gripe v Berlinu. Gripa španska bolezen, se je začela v Berlinu z neverjetno naglico širiti. Število obolelih na tej bolezni znaša že preko milijon. Vs'ed tega se je moralo preložiti celo porotniško zasedanje, ker so skoro vsi porotniki oboleli.

Nadomestilo za bombaž. V britanski Guvani (Južna Amerika) so dobili rastlino, ki ima podobna vlakna kot bombaž. Novi vlaknasti bombaž je raskave kakovosti. Fabrikacijski stroški so zelo majhni. Z Avstralijo, Kanado, Francijo, Italijo in Češkoslovaško so se sklenili že določeni dogovori, da preizkusijo novi bombaž za blago in tkanine.

Dolžniki sveta. Iz podatkov, ki jih je objavila neka ameriška banka, je razvidno, da znašajo evropski dolgovi v Ameriki 4456 milijonov dolarjev. Od tega je dolžna Nemčija 1152,8 milijonov dolarjev, Francija 400, Italija 274, Belgija 227, Bolgarija 4 in pol, Danska 68, Estonska 4, Finska 76, Grčija 31, Anglija 173, Holandska 46, Avstrija 110, Češkoslovaška 32, Jugoslavija 57 (32 milijard dinarjev) itd. Samo na obrestih plača letno Evropa Ameriki skoro 200 mil. dolarjev ali 11,5 milijard dinarjev. Iz tega je razvidno, da Amerika ni šla iz čiste ljubezni do človeštva in narodov v svetovno vojno, ampak pred vsem radi njihovega denarja. Kajti danes skoro ce'la Evropa dela za Ameriko in so narodi njeni sužnji.

Od kod izvirajo prašiči. Prvi so bili Kitajci, kateri so udomačili divjega prašiča in ga pričeli gojiti kot izredno koristno domačo žival. Iz Kitajske se je domači prašič razširil po celem svetu. Še danes se nahaja v vsakem prašiču nekaj kitajske krvi. Prašiči imajo izredno sposobnost za prilagovanje podnebiu, v katerémkoli kraju. Prašiča se da vzgojiti kot izvrstnega tekača. V Novi Zelandiji je uspelo nekemu kmetu spitati v dveh letih prašiča na težo od 500 kg.

Nepopisna beda v Besarabiji. V Besarabiji v okolici mesta Jassy-ja je zavladała dosedaj še nepoznana kužna bolezen. Zdravniki so brez moči proti tej bolezni, katera je že zahtevala mnogo žrtev. Poleg tega se je razširil tudi tifus na mnogih krajih. Vse bolezni so se pojavile največ vsled nepopisne bede, ki vlada v Besarabiji in ljudje izgledajo kakor okostnjaki.

Krvava borba z bikom sredi Budimpešte. Iz hleva nekega posestnika v okolici Budimpešte se je odtrgal bik in zdivjal v mesto. Nekj stražnik ga je hotel ustaviti, toda bik ga je strahovito zmrcvaril. Drugi stražnik je prišel na zvito misel: najel je auto in se z vso silo zaletel od zadaj v podivjanega bika, ki je s polomljenimi nogami obležal na tleh.

Književnost.

Hašek Jaroslav: Pustolovštine dobrega vojska Švejka v svetovni vojni. II. knjiga. V Ljubljani 1928. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. Strani 280. — Broširana Din 40.—, v platno vezana Din 56.—, poštnina Din 2.—. — Veliki humoristično satirični roman, ki je preveden na razne svetovne jezike in ga igrajo v dramatičnih tujih tudi po vseh gledališčih, je izšel v založbi ljubljanske Tiskovne zadruge v 2 knjigah. Prvkar izdana druga knjiga pripoveduje Švejkove dogodivljaje na potovanju iz zaledja do galske meje, na marših tik za bojno fronto, v avstrijskem ujetništvu, kjer ga smatrajo za Rusa, potem pa ga hočejo kot izdajalca ogleduha obesiti, nato v iskanju sovražnika, na bojišču, v strelskem jarku, v ruskem ujetništvu, na ropoti in končno po vojni zopet v Pragi.

Fr. Rojec:

Tri nspitnice.

Dekletom.

Kar rož cvetočih kras
za grede je cvetné,
to v družbi zal obraz
je deklice mladé.
Zato vsi kupice dvignimo,
Boga najpreje zahvalimo,
da je ustvaril ženske krasne,
ki delajo nam dneve jasne!
In zdaj na zdravje vas,
dekle'ta, pi'mo vsi:
Bog sreči z vami nas
že mnogo let in dni!

Ženam.

Ko v raji je Adam
še brez družice bil,
se v usta mu kar sam
je sladki med cedil.
Bil vendar vedno je čemiren,
nezadovoljen in nemiren;
a ko dobi ženico Evo,
z veseljem gre z njo v trud in revo
in trdo delajoč
na polju z njo je pel
in skoraj let tisoč
z njo živel je veseli
Kar Eva je Adamu bila,
to možu je ženica mila.
Zato kozarce zdaj dvignimo
in vsem ženam tu krog napijmo:
Bog živi vas, žené,
ki v bolih in skrbéh
podpirate možé
domovju na prospeh!

Možem.

Kaj svet lepota ima,
a vse šo naglo proč,
ko téma svet obdâ,
ki jo privede noč.
Ko pa spet beli dan posije,
svet krasni znova se odkrije
in vse veselo dan pozdravlja
ter vse hvaležno ga proslavlja.
Kar za vesoljni svet
je lepi, jasni dan,
ki v glasni spev in v cvet
budi goró in plan,
to mož je blag za rod človeškil
Glej, niemu je Gospod nebeški
na zemlji dal oblast vladarsko
in z umom moč vsegospodarsko!
Nalogo težko res
mož s'leherni ima,
mogočni Kralj nebes
pa blagoslov mu dá,
da more preskrbeti sebe,
družino braniti potrebe,
za ljubi dom se bojevati
in z umom svet razsvetljevati,
da vnuk njegov ne bo
zašel v temino zmot,
temveč kot on srčno
le pravo hodil pot.
Zato pa ima narod slednji
spomin očetov v časti vedni,
in tudi mi v spomin na naše
dedove dvignimo zdaj čaše:
Bog s' slavo njih spomin
noveličuj vse dni,
dokler kateri sin
Slovenije živi!
In zdaj na srečo mož živečih,
za naše pravo se borečih
in v blagor svoj vsi izpraznimo
do dna te čaše in recimo:
Bog zdravje nam vsem daj
in vernj nas nezgod!
Bog živi vekomaj
ves združeni naš rod!

Radio-Ljubljana.

Četrtek, 17. januarja: 12.30: Reproducirana glasba. 13: Časovna napoved, borza, reproducirana glasba. 13.30: Stanje vode. 17: Radio-orkester. 18: Češlina, poučuje g. Novak. 18.30: Kmetijsko-gospodarsko predavanje, predava ravnatelj Kmetijske družbe ing. Rado Lah. 19: Italijanščina, poučuje prof. Gruden. 19.30: Prens oper. Radio-orkester. 22: Poročila in časovna napoved.

Petek, 18. januarja: 12.30: Reproducirana glasba. 13: Časovna napoved, borza, reproducirana glasba. 13.30: Stanje vode. 17: Radio-orkester. 18.30: Gospodinska ura, predava gđe C. Krekova. 19: Francoščina, poučuje dr. Leben. 19.30: Varstvo spomenikov, pred va dr. Stele. 20: »Šrmelet kvartet« (2 citre, kitara, vijolina). Radio-orkester. 22: Poročila in časovna napoved.

Sobota, 19. januarja: 12.30: Reproducirana glasba. 13: Časovna napoved, borza, reproducirana glasba. 13.30: Stanje vode. 17: Radio-orkester. 18.30: Delavska ura. 19: Nemščina, poučuje ga. dr. Piskernik. 19.30: Duševnost dojenčka, predava vseuč. prof. dr. K. Ozvald. 20: »Zimac«, glasbeno-literarni večer. Radio-orkester. 22: Poročila in časovna napoved.

Nedelja, 20. januarja: 9.30: Prens cerkvene glasbe iz franč. cerkve. 10.30: Električna v poljedelstvu, predava ing. Ditrich. 11: Koncert Radio-orkestra. 15: Reproducirana glasba. 15.30: Moji planinski spomini, prof. J. Mlakar. 16: Labka glasba. 17: Recitacije. 20: Pevski večer ženskega zbora dr. učiteljskega v Ljubljani. Radio-orkester. 22: Poročila in časovna napoved.

Izplačila razlik v polovični izmeri aktivnim državnim uslužbencem, drž. vpokojencem in svojem umrlih drž. uslužbencem. Finančna direkcija razglaš uradno: Na podlagi rešenja finančnega ministra z dne 2. t. m., DR br. 1800, se bo nadaljevalo z izplačevanjem neporavnanih razlik v prejemkih vsem prevedenim in razvrščenim aktivnim in vpokojenim drž. uslužbencem ter svojem umrlih drž. uslužbencem za čas od 1. oktobra 1923 do 1. maja 1924. V ta namen se bo porabil del monarhijskega posojila. Iz prve tranže tega posojila je določena za celo državo vsota 75 milijonov dinarjev, iz katere se bo plačala vsem prevedenim aktivnim in vpokojenim drž. uslužbencem ter svojem umrlih drž. uslužbencem, ki razlike še niso prejeli, njihova terjatev do polovične izmere, ostanek razlike pa se bo izplačal iz nadaljnjih tranž. Upokojenci brez izjeme in svoji umrlih drž. uslužbencem, ki razlik še niso prejeli, se pozivajo, da na novo in najkasneje do 15. t. m. predložijo neposredno izvidni listi oddelka za računovodstvo pri Finančni direkciji (Krekov trg) pisane prijave po obrazcu, natisnjenem v Uradnem listu št. 274/76 z dne 13. avgusta 1923, ter zahtevane podatke — kolikor se to še ni zgodilo v mesecu avgustu 1923 — podkrepe s potrebnimi in razvrstitvi in vpokojitvi, katere morajo priložiti prijavam in izvornim in prepisu. Izvornike teh podatkov bo likvidatura po vlogu opravičencem vrnila. Oni upravičenci, ki bodisi zase (vpokojenci) ali za umrlega drž. uslužbenca iz kakršnegakoli razloga s potrebnimi dokumenti ne razpolagajo, naj se obrnejo takoj na ona oblastva, ki so svoječasno ta naložila izdala, s prošnjo, da jim izročijo nova dokazila. Vsa oblastva so naprejšena, blagajni finančne direkcije in vsem dovolnim upravam je naročeno, da sredi interesentem pri izpolnjevanju prijavi z vso uslužbenostjo in vsestransko na roko. Obrazci za prijavo se dobivajo v Uradniški pisarni. Končno se pripominja, da se bo z likvidacijo in izplačilom neporavnanih invalidnin v prihodnjih dneh pričelo. — Finančni direktor: Dr. Povačej s. r.

Vinska razstava. Podružnica Kmetijske družbe v Konjicah priredi dne 19. in 20. januarja 1929 vinsko razstavo v dvorani okrajne hranilnice v Konjicah. Ker je letošnja vinska letina izpadla kvantitativno in pri pozni trgatvi tudi kvalitativno prav ugodno, bo ta razstava brez dvoma nudila vsem zanimancem veliko izbira dobrega vina po zmernih cenah. Pozivamo zlasti gg. gostilničarje, restavratere in vinske kupce da ne zamudijo te prilike za poskušnjo in nakup dobroznanih konjskih vin. Vinogradnike konjskega okraja pa pozivamo, da se v obilni meri udeležijo te razstave ter pošlejo res dobra sortirana vina odličnih kvalit. Za vsako vrsto vina je treba poslati 5 butelj. Otvoritev razstave je dne 19. januarja ob pol enaisti uri. Priglasitve sprejema podružnica Kmetijske družbe v Konjicah.

Koliko prašičev je uvozila Češkoslovaška l. 1928. Po statističnih podatkih je bilo lani 851.957 prašičev uvoženih v Češkoslovaško. Raven tega so uvozili 152 vsigonov mesa, 2438 konj, 16.897 ovc in koz in 18.870 volov. Pred vojno je Slovenija v precejšnji meri zalagala Češko z prašiči, sedaj nas je spodrinila Poljska.

Pravljica o jagenčku.

(Po Francu Molnarju iz nemščine prevedeno.)

Jagenček, jagenček; kmet ga je kupil za pet pengöjev; jagenček, jagenček...

Prišel je mešetar in je dal za jagenčka deset pengöjev, ki ga je kupil kmet za pet pengöjev.

Priše je živinski trgovec in je plačal petnajst pengöjev za jagenčka, ki ga je kupil mešetar za deset in ki je dal zanj kmet pet pengöjev.

Nato je prišel velemesar in je plačal dvajset pengöjev za jagenčka, ki je bil dal zanj živinski trgovec petnajst pengöjev, mešetar deset, a kmet pet pengöjev.

Potem je prišel mali mesar in je odštél petindvajset pengöjev za jagenčka, ki ga je bil kupil velemesar za dvajset pengöjev, živinski trgovec za petnajst, mešetar za deset, kmet za pet pengöjev.

Zatem je prišel lastnik mesarske stojnice in je plačal trideset pengöjev za jagenčka, ki ga je bil kupil mali mesar za petindvajset, za dvajset velemesar, za petnajst živinski trgovec, za deset mešetar, za pet pengöjev kmet.

Potem je prišel gostilničar in je dal pet in trideset pengöjev za jagenčka, ki ga je bil kupil za trideset lastnik mesarske stojnice, za petindvajset mali mesar, za dvajset velemesar, za petnajst živinski trgovec, za deset mešetar, za pet pengöjev kmet.

Nato je prišel gost in je plačal pet pengöjev za porcijo jagenčka, iz katerega je napravil gostilničar dvejest porcij in ki je bil plačal zanj lastnik mesarske stojnice trideset pengöjev, petindvajset mali mesar, dvajset velemesar, petnajst živinski trgovec, deset mešetar, kmet pet.

Priše je drugi gost in je plačal pet pengöjev in dvajset helerjev za porcijo kurje abure ki je bila pripravljena iz včerajšnjega jagenčka ki ga je bil kupil gostilničar za petindvajset pengöjev, za trideset lastnik mesarske stojnice, za petindvajset mali mesar, za dvajset velemesar, za petnajst živinski trgovec, za deset mešetar, za pet kmet.

Tedaj so priše dobrodelne dame in so svočano izročile ubožcem kot ribji golaž še preostalega jagenčka, za katerega je gostilničar utrižil stopetdeset pengöjev in od katerega so dobili reveži zastrupljenje želodca in katerega je bil kupil lastnik mesarske stojnice za trideset pengöjev, mali mesar za petindvajset, za dvajset velemesar, za petnajst živinski trgovec, za deset mešetar, za pet kmet.

Nato je izšel uradni list in je z visokimi redovi odlikoval dobrodelne dame, ki so uprizorile tisto dobrodelno prireditev in pogostile ubožce z ostanki jagenčka, ki ga je bil kupil gostilničar za petintrideset pengöjev, za trideset lastnik mesarske stojnice, za pet in dvajset mali mesar, za dvajset velemesar, za petnajst živinski trgovec, za deset mešetar, a kmet za pet pengöjev.

In potem... in potem je prišel zopet kmet in je rekel: «Vraga vendar, če pri jagenčku vsak toliko zasluži, zakaj naj bi ga baš jaz dal le za pet pengöjev?...» In povisala je cena na deset pengöjev.

In nato so prišli drugi in... čemu začeti zopet od kraja?...

«KMETIJSKA MATICA.»

«Kmetijski koledar». — Ker še edno prihajajo zelo številna naročila za žepni Kmetijski koledar za leto 1929, katerim pa ne moremo ustreči, ker nam je zaloga koledarjev že davno pošla, zato nujno prosimo vse one o arke, ki so svoječasno prejeli koledarčke v razprodajo, naj nerazprodane izvode takoj vrnejo, da z njimi posrežemo onim, ki so koledar naročili, a ga še niso dobili.

* * *

«Kmetijska Matica» je s svojimi letošnjimi knjigami, pet po številu, svoje naročnike zelo zadovoljila. Od raznih strani prihajajo iskave pohvale s katerimi se naročniki zahvaljujejo Kmetijski Matici za njeno požrtvovalnost v korist našega kmetijskega ljudstva. Ker je na razpolago še nekoliko izvodov letošnje in daje, toplo priporočamo vsem onim, ki Matičnih knjig še niso kupili, naj to store takoj dokler je še kaj zaloge. Ne bo jim žal!

* * *

Gg. poverjenike Kmetijske Matice vljudo prosimo naj takoj začnejo z nabiranjem naročnikov za leto 1929. (s koledarjem za leto 1930). Čim prej začnemo, tem lepši bo uspeh nabiranja, a čim več naročnikov, tem lepše so lahko knjige. Kdor nima nabiralne pole ali želi imeti kakšna navodila, naj se obrne na «Kmetijsko Matico» v Ljubljani, Kolodvorska ulica šte. 7.

Nabirajte naročnike za Kmetijsko Matico!

NARODNI GOSPODAR.**Naša praščereja in trgovinska pogodba z Avstrijo.**

Pretekli teden smo v našem listu podčrtali, koliko škodo trpi slovenski kmetovalec vsled povišanih carin na izvoz naše živine, osobito praščev. V »Slovenec« dne 13. januarja objavlja Fr. Wernig članek z gornjim naslovom, v katerem pravi, da izguba ni tako strašna, kakor se je povdarjalo. Razloge za to trditve našteva te-le: 1. Iz Kranjske, pravi se zadnji čas izvažata večina v Italijo.

Ta razlog ne drži. Res je, da so zaklane praščice v drugi polovici decembra in v januarju povečini izvažali v Trst, ne sme se pa to dejstvo vzeti kot dokaz, da v Avstrijo iz-

važamo zato v splošnem manj. Ko bodo nastopili toplejši dnevi, se ne bo izvozil niti komad v Trst. Slovenija pa izvažata celo leto pršutnike. »Trgovski list« z dne 12. januarja piše o tem sledeče: Izguba dunajskega tržišča, ki je absorbiralo nad 60% našega izvoza živine, je za naše živinorejske kroge težak udarec, ki jih je zadel tem huje, ker ni izgleda, da bi se moglo odpreti kako drugo enako močno tržišče, ki bi vsaj deloma kompenziralo to izgubo. Izguba tudi ni prehodnega, mar, če trajnega značaja, kar je tem težje.

2. Notranja potrošnja praščijega mesa se veča, napredek praščereje po vojni se v velikem obsegu porabi doma.

Domača potrošnja se je lahko povečala, ali samo prav površno zasledovanje statistike bo prepričalo vsakogar, da je izvoz praščev eminentno važna postavka naše trgovinske bilance. Leta 1927 se je izvozilo 66.000 pršutarjev in 187.000 špeharjev. Pršutarji skoro vsi iz Slovenije. To je dokaz, da bomo morali v bodoče tudi izvažati, ali pa opustiti praščijo rejo v toliki meri kot dosedaj. Če bomo izvažali, bomo plačali carino in s tem zmanjšali zaslužek praščerejcev in celotno narodno premoženje. Izgleda na kako drugo enako tržišče pa ni. Konkurenca avstrijskih pršutnikov je obstojala tudi dosedaj, sedaj je naša konkurenca onemogočena, ker je Avstrija svoje kmete zaščitila z visoko carino. Proste konkurence se ne bojimo z nobene strani, pogubno za našo praščijo rejo pa je umetno znižanje cen vsled visokih carin, ki zadenejo samo nas.

O beganju kmetovalcev, o usodnih posledicah pogodbe ni govora. Izneslo se je samo fakta in sicer v številkah, tako da vsakdo lahko izračuna posledice. Potrebno pa je, da vsakdo vé, katera dejstva uplivajo na cene produktov in dela, ker le če bo to vedel, se bo znal braniti. Kmetovalec mora vedeti, da je cena njegovim prideikom in zaslužek njegovega dela odvisen od gospodarskih ukrepov vsakokratne vlade. Kadar bo on to dobro vedel, takrat bo tudi vedel ceniti svoje zastopstvo pri javni upravi in bo tako ravnal, da ne bo škodil sebi in svojim tovarišem.

Na koncu pravi pisec članka v »Slovenec«, mogoče bi res kazalo pri pitanju svinj držati se trgovskega stališča in vzrejeti praščice nad 110 kg teže in nasvetuje pitanje z žitom. Jaz pravim k temu, kdor more naj to stori. Če pa pogledamo po naši slovenski deželici, potem vidimo, da je to nemogoče. Vsak bajtar in vsak mali gospodar, ki hodi na deo tudi drugam, redi nekaj praseta. Kupi mlado prase, pa ga spravi do okoli 60 kg, potem pa proda, ker zmanjka krmi. I azna zeljšča, plevel, odpadke, koprive itd. kuha za tako žival. Tako hranjenje je mogoče brez kapitala in zagotovi dohodek ravno najrevnejšim in najpotrebnejšim. Trgovska pogodba pa jemlje zaslužek revežem, ki tvorijo daleč nad 60 odstotkov našega kmetijskega ljudstva, in jim jemlje še to, kar so dosedaj imeli.

Denar naložite najboljše in najvarnejše pri domačem zavodu

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

Račun pošne hranilnice šte. 14.257

REGISTROVANA ZADRUGA Z NEOMEJENO ZAVEZO

Prozjav: »Kmetški dom« Telefon 2847

V LJUBLJANI, TAVČARJEVA (SODNA ULICA) ŠTEV. 1

PODRUŽNICA V MARIBORU, SLOMSKOV TRG ŠTEV. 3, PRITLICJE, POLEG STOLNE CERKVE

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po 6%, proti

STANJE VLOG NAD 20.000.000 DINARJEV

trimesečni odpovedi po 7 1/2%, brez odbitka davka na rento.

JAMSTVO ZA VLOGE presega večkratno vrednost vlog.

Strankam naši brezplačno pošne položnice za nalaganje denarja. — Vlošne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinitvenega obrestovanja. POSOJILA daje proti poročtvu, na vknjižbo in proti castavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje krečite v lek. računu pod najugodnejšimi pogoji.

BLAGAJNIŠKE URE: Ob delavnikih od 8 — 12 1/2 in od 3 — 4 1/2, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8 — 12 1/2.

Navodilo za vzrejo odbranih bikcev od dne popolne odstavitve naprej.

I. S'ame junčku vsaj skozi eno leto sploh ne pokladajte, temveč mu pokladajte samo dobro seno. Otava za mladega junčka ni priporočljiva in se tudi bolj izplača za krmiljenje možnih krav.

II. Junčku dajajte skozi več mesecev redno vsak dan po okrog 1½ do 2, pozneje do 3 litre zdrobljenega (pretrganega) suhega ovs. Lahko vzamete na dva dela pretrganega ovsu tudi po en del pšeničnih otrobi. Med oves zmešajte vsak dan po eno žlico poklajnega apna. Tupatam pridajte eno malenkost živinske soli. Vse to pokladajte le suho, torej le nič ne močiti!

III. Tudi rezano seno ne močite! Sicer pa je boljše, če krmite celo, to je nerazrezano seno. Le ako junček nikakor noče žreti samega ovsu, zmešajte zdrobljeni oves med suho, rezano seno.

Tudi pozneje, ko bo junec starejši in ga boste krmili z običajno »rezanico«, ne močite rezanice, temveč jo pokladajte suho! S pokladanjem namočenih krmil povzročite, da postane bik vampast, a vamp junca najbolj kvari v razvojnem in plemenskem oziru.

IV. Junčka spuščajte čim večkrat na prosto, da se žival preskače. To je za razvoj života in plemensko sposobnost zelo koristno. Če je mogoče, napravite za junčka in druge mlade govede ograjeno tekališče v svrhu gibanja na prostem.

V. Dobra paša je za mladega plemenskega junca sicer v vseh ozirih izredno ko-

ristna, toda junca morate na pašno hrano, kakor tudi na zeleno krmo sploh le polagoma privaditi. V začetku paše nasilite junca napol z dobrim senom, predno ga spustite na pašo. Če preide žival od suhe krme preveč naenkrat (skokoma) na pašno ali zeleno krmo, dobi skoraj gotovo drisko, zaradi katere shujša in zaostane v razvoju.

Če je paša slaba, pokladajte junčku med pašo po možnosti redno kake priboljške, n. pr. dobro seno, ali pretrgan oves, ali pšenične otrobi, z dodatkom živinske soli in poklajnega apna.

Premladega junčka pa le nikar ne dajte na pašo, posebno ne, če je paša slaba in brez pravega nadzorstva. Pred starostjo 5—6 mesecev ni dobro dati junčka na planinsko pašo.

VI. Zelo se priporoča, uporabljati junca kadar odraste — za vožnje. Junec, ki redno vozi, nima vampa, je strnastega života, lažje in boljše plemeni in ne postane zlahka hud! V ta namen treba, da privadite junca pravočasno, še mladega in sicer polagoma na vpreganje. Z zmernim vpreganjem ga pričnite učiti, kakor hitro pride junec v 16. ali 17. mesec starosti.

Čimbolj vestno in vztrajno se boste ravnali po teh navodilih, tem lepše uspehe boste dosegli v bikoreji.

* * *

Poziv k prijavi poizkusnih zemljišč. Kmetijska poskusna in kontrolna postaja v Ljubljani namerava zasejati letošnjo pomlad v svoji teritorialni pristojnosti (Ljublj. oblast) večje število primerjalnih poizkusov s črno (domačo) deteljo in lucerno, da se dožene, v koliki meri zaslužijo travne deteljine (de-

teljno-travne mešanice) pri nas prednost pred čistimi deteljimi setvami. Kdor ima prikladno zemljišče za poizkus v izmeri 400 do 4000 kvadr. metrov, ki je obdelano z okopavino, in ima tudi voljo izvesti poizkus natančno po predpisih, naj prijavi čimprej podpisani direktoriji svoje ime ter kraj s hišno številko, pošto in postajo svojega bivališča, kakor tudi ploskovno mero zemljišča, na katerem želi delati primerjalni poizkus z domačo deteljo ali lucerno v čisti setvi ter v mešanici s posameznimi travami. Deteljino in travno seme dobi poizkusnik brezplačno ter pozneje tudi umetna gnojila za pognojitev poizkuševališča, če bo natančno izvajal poizkus; poizkusno polje pa bo moral obdelati poizkusnik sam.

V. vinski sejem vinarske zadruga »Ljutomerčan« se vrši v torek, dne 22. t. m. ob 11. uri dopoldne v centralni zadržni kleti v Obrežu, žel. postaja Središče ob Dravi, 20. min. od kolodvora. Vozovi (sani) na razpolago. Za topli jedila in izvrstna zadržna vina bo preskrbljeno. — Sejem bo nudil izbiro najboljših starih in novih vin iz ljutomerskih goric po dnevnih tržnih cenah. Ne zamudite te prilike in posetite sigurno ta najstarejši in najbolj vpeljani vinski sejem.

Vložitev prijav za zgradarino! Finančna direkcija v Ljubljani opozarja, da poteče rok za vložitev prijav za zgradarino za leto 1929, dne 15. januarja t. l. Hišni lastnik, ki ne vroči tega dne prijave davčni upravi, plača poleg osnovnega in dopolnilnega davka kot kazni še 3% osnovnega davka. Prekoračenje gornjega roka le tedaj nima teh zakonitih posledic, če se prekorači rok največ za 15 dni, t. j. do 30. januarja t. l. in se obenem s predloženo prijavo za zgradarino s posebno tehtnimi razlogi opraviči prekoračenje. Hišni lastniki se na to vnovič opozarjajo v njih lastnem interesu.

Levoročni „FLACHSTEP“ Cylinder

Znano je, da so najpreciznejše izdelani samo **ŠIVALNI STROJI** znamke

Gritzner in Adler za dom, obrt in industrijo. Večletna garancija.

Ugodni plačilni pogoji le pri

Josip Peteline Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Zdravo pšenično slamo

dobavlja po zelo ugodni ceni

EKONOM

osr. gosp. zadruga z o. z.

v Ljubljani, Kolodvorska 7

Telefon interurban št. 25-06.

L. MIKUŠ

LJUBLJANA, MESTNI TRG 15

DEŽNIKI

Na vialo!

Na veščko!

Čistotipen

1929

Naročajte »GRUDO«!

Moko, krmila in vseh vrst špicerijo kupiš najbolje

pri Ivan Kraji prej Spreitzer-Tavčar Ljubljana, Stari trg št. 50 Za Božič izjemno ugodne cene!

Thomasova žlindra Kalijeva sol - Rudninski superfosfat

v zalogi

„EKONOM“ osredsja gospodar. zadruga v Ljubljani, Kolodvorska 7

Prometna banka d. d.

Ljubljana

Stritarjeva ulica št. 2

(vogal Pred Škofijo 1, nasproti magistrata)

Telefon št. 2149, 2968
Pošt. ček. rač. 13.853

žiro-račun
pri Narodni banki

Nakup in prodaja valut in deviz. Sprejemanje vlog na tekoči račun in hranilna knjižice, vnovčevanje čekov in menic. Izdaja uverenj, garancijskih in kreditnih pisem, podeljevanje kreditov in izvrševanje vseh bančnih poslov po najkvalitetnejših pogojih.